НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 51-554-01-110
Дата: 30 / 05 2025 г.

11.15

ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА 51-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от ПОДНС внасяме Законопроект на **Закон за българския език** с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията — приложение към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване, съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Тодоров Костадинов
Цонко Тонов Цонев
Даниел Станиславов Тодоров
Ангел Василев Ангелов
Иван Василев Иванов
Искра Михайлова Михайлова
Коста Георгиев Стоянов
Стоян Николов Гаспаков
Ангел Николаев Славчев
Цветан Василев Цанков
Ангел Нешов Георгиев
Георги Николаев Георгиев

Димчо Димитров Димчев

Никола Антонов Димитров

Климент Пламенов Шопов

Георги Христиров Иванов

Борис Димитров Ляпунов

Александър Господинов Попов

Димитър Валентинов Горев

Кръстьо Стоянов Врачев

Проект!

ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ГЛАВА ПЪРВА
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда обществените отношения, свързани с:
1. ползването на българския език;
2. условията за опазването и обогатяването на съвременния български книжовен език;
3. правилата за официална употреба на българския език от публичните институции

(2) Законът определя случаите, в които се използва само официалният език, както и правата и задълженията на органите на изпълнителната и съдебната власт, на местното самоуправление, както и на физическите и юридическите лица за изпълнението на целите по чл. 3.

(3) Изключенията от ал. 2 се уреждат в съответните специални закони.

Чл. 2. (1) Официалният език в Република България е българският книжовен език.
(2) Графичната система на българския език е българската форма на кирилицата.

Чл. 3. Целта на този закон е да уреди обществените отношения, свързани с използването на българския книжовен език, и да създаде условия за неговото утвърждаване в обществения живот и сред българските общности извън страната.

ГЛАВА ВТОРА
УПОТРЕБА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК В ОБЩЕСТВЕНИЯ ЖИВОТ

Чл. 4. (1) Органите на държавната власт, органите на местното самоуправление и публичноправните организации са длъжни да използват българския книжовен език при изпълнение на своите функции.

(2) Устните и писмени изрази, съобщения, обозначения и надписи в публичното пространство, включително върху сгради, превозни средства и униформи на длъжностни лица, се изписват на български книжовен език.

(3) Допуска се транслитерация на латиница под текста на кирилица съгласно Закона за транслитерацията. Употребата на чужд език е допустима при условията на специален закон или когато се отнася до търговска или туристическа дейност.

Чл. 5. Използването на българския книжовен език е задължително при осъществяване на дейности в следните области:
1. правосъдие;
2. администрация;
3. образователни и здравни услуги;
4. национална сигурност, обществен ред и отбрана.

ГЛАВА ТРЕТА
ОПАЗВАНЕ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОЛЗВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Чл. 6. Държавата провежда целенасочена езикова политика за опазване, насърчаване и правилно използване на българския книжовен език в образованието, публичната комуникация и административната дейност.

Чл. 7. Държавата насърчава използването и обогатяването на българския книжовен език чрез допълнително подпомагане на областите, чрез които той се развива - образование, наука, изкуство, култура и масови комуникации.

Чл. 8. (1) Държавата насърчава доставчиците на медийни услуги, които популяризират българския книжовен език и писменост чрез специализирани предавания или рубрики и други тематични материали, предоставени или осъществени с участието на български учени, писатели, представители на българската култура и изкуство, чуждестранни учени българисти и други.

(2) Обществените доставчици на медийни услуги излъчват програми си на български книжовен език. Изключения се допускат съгласно Закона за радиото и телевизията.

Чл. 9. Държавата предприема всички необходими действия за утвърждаване на кирилицата като част от общоевропейското културно-историческо наследство чрез насърчаване на инициативи, свързани с културния обмен и популяризирането на приноса на българските писменост и книжовност към европейската цивилизация.

Чл. 10. (1) Държавата насърчава използването на българския език в дейността на институциите на Европейския съюз, когато това е възможно съгласно приложимите правила.

(2) Събития и дейности с международно участие, провеждани в Република България, се организират на български език с осигурен превод, освен когато това е обективно неприложимо с оглед на характера на участието или пречи на дейността на компетентните институции.

Чл. 11. Държавата приема национални програми за подпомагане на българистичните теоретични и практически изследвания, за развитието на науката за българския език, за нейното популяризиране в чуждестранните българистични и славистични центрове и сред българските общности в чужбина. Изследванията в областта на Кирилометодиевистиката представляват съществена част от българистичната наука.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА
УПОТРЕБА НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК В ЕЛЕКТРОННА СРЕДА

Чл. 12. Държавата създава необходимите условия за въвеждане и използване на характерните български шрифтове на кирилицата в цифровите технологии, издателската и рекламната дейност.

Чл. 13. (l) Въвежда се държавен стандарт за българска форма на кирилица.

(2) При осъществяване на правомощията си и при общуването с граждани държавната и общинската администрация използват шрифтове, съобразени с установения държавен стандарт.

(3) контролът по спазването на ал. 2 се извършва съгласно този закон и подзаконовите нормативни актове."

(4) Органите на държавната власт и на местното самоуправление насърчават използването на държавния стандарт за българската форма на кирилица от търговските дружества и другите стопански субекти при извършването на сделки по електронен път и предоставянето на всички видове услуги.

Чл. 14. (1) Държавата осигурява условията и предприема необходимите действия за цифровизация, кодиране и включване на символите от българската форма на кирилицата в международните графични стандарти и системи.

(2) Създава се национална програма за развитието на българската форма на кирилицата, която финансира и подкрепя развитието на наборни шрифтове, съобразени с установения държавен стандарт, и свободното им публично разпространение.

Чл. 15. (1) При спазване на изискванията на европейското право се установяват национални изисквания към техническите и програмни параметри на електронни и мобилни устройства, внасяни и разпространявани на българския пазар, за поддържане и изобразяване на символите от българската форма на кирилицата.

(2) Органите на изпълнителната власт защитават правата на българските потребители на територията на целия Европейски съюз и работят за установяване на изискванията по ал. 1 в единния пазар.

Чл. 16. Държавата работи за това всички органи в Европейския съюз да защитават българската форма на кирилицата и да регламентират общоевропейски стандарти за употребата и в администрацията, образованието, печатните и електронните медии в Европейския съюз.

ГЛАВА ПЕТА
УПОТРЕБА НА ЧУЖД ЕЗИК

Чл. 17. (1) Чужд език се употребява при сключване на международни договори, по които българската държава е страна, при официални международни отношения, при международно признаване или защита на авторско право на определен езиков израз, форма или знак, както и във всички останали случаи по чл. 1, ал. 3.

(2) Употребата на чужд език се допуска като втори език при съобщения по чл. 4, ал. 3 и при събития и дейности по чл. 18.

Чл. 18. При публични прояви се допуска използване и на чужд език с рекламна, образователна, научна, културна и развлекателна цел.

Чл. 19. Чуждестранни радио и телевизионни програми се излъчват на съответния език при спазване изискванията на Закона за радиото и телевизията.

ГЛАВА ШЕСТА
КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ЗА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Чл. 20. (1) Към Министерския съвет се създава Консултативен съвет за българския език, който включва:

1. директора и един хабилитиран учен от Института за български език при Българската академия на науките, избрани от Общото събрание на института;
2. двама хабилитирани преподаватели по български език от висшите училища, определени от министъра на образованието и науката;
3. двама висококвалифицирани учители по български език и литература, определен от министъра на образованието и науката по предложение на представителните организации на работниците и служителите в системата на образованието;
4. един представител на Съвета за нематериално културно наследство, определен от министъра на културата.

(2) За председател на Консултативния съвет за българския език се определя по право директорът на Института за български език при БАН.

(3) Съставът се утвърждава с решение на Министерския съвет.

(4) Мандатът е пет години. При предсрочно прекратяване се попълва за оставащия срок.

Чл. 21. (1) Не могат да бъдат членове на Консултативния съвет за българския език:

1. лица с чуждо гражданство;
2. лица, ненавършили пълнолетие;
3. лица, осъждани за умишлено престъпление от общ характер, освен ако са реабилитирани.

(2) Липсата на несъвместимости се декларира писмено от кандидатите.

Чл. 22. (1) Консултативния съвет за българския език избира от състава си заместник-председател.

(2) Заместник-председателят изпълнява възложени от председателя задачи.

Чл. 23. (1) Консултативния съвет за българския език:

1. получава и обобщава годишни доклади от органите на държавната власт и местното самоуправление относно изучаването и ползването на българския език;

2. изготвя годишен консултативен доклад до Министерския съвет, който се представя в Народното събрание;
3. по предложение на Института за български език, съгласувано с университетите, предлага препоръки относно правилата за ползване на книжовния български език;
4. насърчава издаването на справочници, граматики и речници, включително електронни;
5. участва със становища при изготвянето и изменението на държавния образователен стандарт за книжовен български език;
6. дава становища относно учебните планове и учебници в обхвата на Закона за предучилищното и училищното образование;
7. организира обществени дискусии по теми, свързани с езиковата култура и развитие.

(2) Съветът не упражнява контролни функции, не издава задължителни предписания и не съставя наказателни постановления.

Чл. 24. (1) Консултативния съвет за българския език заседава поне веднъж на тримесечие.

(2) Решенията имат препоръчителен характер и се приемат с обикновено мнозинство.

(3) Членовете могат да получават възнаграждение по ред, определен от Министерския съвет, в рамките на утвърдения бюджет.

Чл. 25. Председателят:

1. ръководи заседанията и дейността на Консултативния съвет за българския език;
2. представлява Консултативния съвет за българския език в отношенията с институции;
3. организира публичното представяне и достъп до доклади, становища и езикови препоръки чрез интернет страницата на Консултативния съвет за българския език.

ГЛАВА СЕДМА
АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 26. (1) Нарушенията на този закон, доколкото не подлежат на по-тежка отговорност, представляват административни нарушения и се санкционират по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

(2) Органите, които прилагат този закон, упражняват контрол и налагат санкции в съответствие с компетентността си по специалните закони.

Чл. 27. Министерският съвет приема подзаконов нормативен акт за прилагането на този закон, включително по отношение на административнонаказателните разпоредби.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. В срок до шест месеца от влизането в сила на този закон Министерският съвет приема подзаконов нормативен акт за неговото прилагане.

§ 2. Министерският съвет предприема необходимите действия за осигуряване на административна и техническа подкрепа на Консултативния съвет за българския език по чл. 20.

§ 3. Изискванията по този закон не се прилагат за официалната кореспонденция и документооборот, осъществявани от Република България в условията на официална комуникация с чужди страни, както и когато друг закон предвижда специален ред или форма.

§ 4. Законът влиза в сила три месеца след обнародването му в „Държавен вестник“.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Тодоров Костадинов

Цонко Томов Пеев

Даниел Станиславов Проданов

Ангел Василев Янев

Иван Василев Тайов

Мария Михайлова Михайлова

Коста Георгиев Стоянов

Стоян Николов Гаганов

Ангел Николаев Славчев

Иван Валентинов Рангелов

Ангел Нешов Георгиев

Георги Николаев Георгиев

Димчо Димитров Димчев

Никола Ангелов Димитров

Климент Планков Иванов

Георги Христиров Иванов

Борис Димитров Младенов
Александър Господинов Кънев
Димитър Валентинов Горев
Кръстьо Стоянов Вражев

МОТИВИ
КЪМ ЗАКОНОПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Българският език е основен елемент на българската държавност според чл. 3 и чл. 36 от Конституцията като официален език на Република България. Въпреки това към настоящия момент липсва единна правна уредба, която да регламентира систематично неговото използване, изучаване и опазване. Съществуват над сто закона, които съдържат отделни разпоредби за задължителното използване на българския език в различни сфери, но отсъства координация, последователност и ясен механизъм за отговорност при неизпълнение. Това създава правна несигурност и противоречива практика.

Настоящият законопроект има за цел да създаде цялостна правна рамка за провеждане на държавна езикова политика. Законът урежда принципите и задълженията, свързани с употребата на българския книжовен език в публичната сфера – включително в образованието, администрацията, медиите и електронната комуникация. Той не засяга личната и неофициална употреба на езика, нито ограничава правата на лицата, ползващи други езици в частната сфера.

Предвижда се създаване на Консултативен съвет за българския език към Министерския съвет с експертно-консултативни функции, който ще координира институционалната политика, ще подпомага процеса по опазване и развитие на езика, и ще докладва ежегодно за състоянието на езиковата среда. Съветът ще включва представители на научните и образователни среди, както и институции с пряка връзка към езиковата политика. Законът не предвижда създаване на нова администрация или контролни правомощия на Съвета, а разчита на съществуващите органи.

Проектът е изготвен с оглед на добрите практики в Европейския съюз. Законодателства с аналогичен характер съществуват в държави като Франция, Литва, Латвия, Естония и Полша, и са съвместими с правото на Съюза, когато се ограничават до публичната сфера и не възпрепятстват свободното движение на хора и услуги. Законопроектът е в пълно съответствие с тези принципи.

Неговото приемане ще осигури правна яснота и институционален механизъм за провеждане на езикова политика, основана на национален интерес, без да създава административна тежест или нови регулаторни режими. Това е необходима стъпка за защита на националната идентичност, правната последователност и институционалната отговорност.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Тодоров Костадинов
Цоньо Томов Ганев
Даниел Станиславов Проданов
Антон Василев Янев
Иванчо Василев Тотев
Искра Михайлова Михайлова

Коста Георгиев Стоянов

Стоян Николов Гаслаков

Ангел Николаев Словчев

Цветан Валентинов Рангелов

Ангел Нешов Георгиев

Георги Николаев Георгиев

Данчо Димитров Данчев

Никола Ангелов Димитров

Климент Пламенов Шопов

Георги Христиров Иванов

Борис Димитров Атанасов

Александър Господинов Кънев

Димитър Валентинов Горев

Кръстьо Стоянов Вълчев

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

КЪМ ЗАКОНОПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

1.Основания за законодателната инициатива:

Необходимостта от законова уредба произтича от липсата на единна нормативна рамка, която да гарантира координирана езикова политика на държавно ниво. Конституционното установяване на българския език като официален (чл. 3 и чл. 36 от КРБ) следва да бъде нормативно доразвито чрез акт, който систематизира използването, опазването и насърчаването на българския книжовен език. Въпреки съществуващи разпоредби в редица специални закони, към момента липсва цялостна правна уредба, която да осигури последователност, институционална координация и контрол в провеждането на езиковата политика.

2. Заинтересовани групи:

Целева група по прилагането на закона са държавните и общински органи, институциите в системата на образованието, медиите, културните институции, както и българските граждани и общности извън територията на Република България.

3. Анализ на разходи и ползи:

Финансовото отражение е минимално. Не се предвижда създаване на нова администрация. Разходите по дейността на Съвета за българския език ще бъдат в рамките на съществуващия държавен бюджет. Очакваните ползи включват подобрена езикова култура, повишена институционална координация и засилено присъствие на книжовния език в публичната и цифровата среда.

4. Административна тежест и структурни промени:

Не се създават нови административни органи със самостоятелна структура. Предвиденият Съвет за българския език ще функционира към Министерския съвет с консултативни функции. Не се увеличава щатната численост в централната администрация.

5. Въздействие върху нормативната уредба:

Законопроектът не отменя или изменя съществуващи нормативни актове. Той действа като обща рамка и не влиза в противоречие с действащото законодателство. Предвижда се подзаконов акт на Министерския съвет за прилагане на нормите в срок до три месеца от влизането му в сила.

6. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие:

Законопроектът не въвежда дискриминационни разпоредби. Предвидените мерки са насочени към гарантиране на равен достъп до езиково образование и културна интеграция на всички граждани, включително на българските общности извън страната.

ВНОСИТЕЛИ:

Константин Тодоров Константинов

Цонко Тонов Цонев

Даниел Станчев Попов

Ангел Василев Янев

Иванко Василев Попов

Петър Михайлов Михайлов

Коста Георгиев Стоянов

Стоян Николов Таслаков

Антон Николов Славов

Цветан Валентинов Рангелов

Ангел Ненов Георгиев

Георги Николаев Георгиев

Димо Димитров Димов

Никола Ангелов Димитров

Климент Пламенов Шомов

Георги Християнов Иванов

Борис Димитров Атанасов

Александър Господинов Кайда

Димитър Валентинов Горев

Кръстьо Стоянов Врачев